Justitieombudsmannen
Hans-Gunnar Axberger

Kritik mot Polismyndigheten i Skåne för att en anhållen person inte bereddes möjlighet att via telefon samtala med sin offentliga försvarare

Anmälan

I en anmälan till JO framförde advokaten AA klagomål mot Polismyndigheten i Skåne. Han blev den 19 maj 2012 förordnad som offentlig försvarare för BB, som var anhållen misstänkt för rån och befann sig i polisarresten i Malmö. Före lunch den 21 maj 2012 ringde han upp arresten och bad att få samtala med BB över telefon. Av arrestvakten fick han då beskedet att även BB ville tala med honom men att detta endast kunde arrangeras genom att AA inställde sig på arresten. Då detta inte var möjligt att genomföra upprepade AA att han önskade tala med BB över telefon, men detta accepterades inte från arrestvaktens sida. När AA återigen vid 16-tiden samma dag ringde upp arresten fick han samma besked, dvs. att telefonkontakt inte gick att ordna. Någon telefonkontakt blev inte av och det samråd som krävdes inför häktningsförhandlingen fick i stället ske i omedelbar anslutning till denna.

Utredning

Ärendet remitterades till Polismyndigheten i Skåne för upplysningar och yttrande. Polismyndigheten (länspolismästare CC) hänvisade till ett yttrande från Polisområde Malmö med bl.a. följande innehåll.

> **Polisens handläggning av ärendet**
>
> Enligt anmälan från advokaten AA har han per telefon försökt kontakta sin klient, som vid tillfället var anhållen och förvarades på arresten i Polisområde Malmö, utan framgång. Dels före lunch 21 maj 2012 (tidpunkt ej närmare specificerad) och dels vid 16.00-tiden samma dag.
>
> I arresten på polishuset Davidshall finns på andra våningen tillgång till telefonbur, som används för telefonkontakter mellan försvarare och deras klienter. På tredje våningen finns ett flertal telefonkontakter i korridoren utanför cellerna, för samma ändamål. Detta gör att man kan bära in en telefon i aktuell cell på våningsplanet. Av säkerhetsskäl krävs det två arrestvakter för att genomföra ett telefonsamtal mellan en anhållen och hans försvarsadvokat. Detta sker med skyndsamhet när den anhållne eller försvarsadvokaten begär ett samtal, men hänsyn tas till arbetsbelastningen på arresten vilket kan medföra viss tidsutdräkt.
>
> Polisområdet har granskat dokumentationen som avser den anhållne under tiden han befann sig i arresten och har varit i kontakt med arrestpersonal som tjänstgjorde den

aktuella dagen. Det har inte gått att finna någon dokumentation eller identifiera någon person som AA ska ha haft kontakt med på förmiddagen. Däremot finns kontakten på eftermiddagen dokumenterad och bekräftad av aktuell arrestvakt.

I det aktuella fallet är det arrestvakten Alexander Dag Johannesson (härefter arrestvakten) som advokaten AA talar med på eftermiddagen. Han kontaktas den aktuella dagen vid cirka 16.00 av AA. Arbetsbelastningen var vid tillfället hög i intaget vilket arrestvakten meddelar AA och att någon kontakt med den anhållne därför inte var möjlig just då. Efter cirka 25 minuter har situationen lugnat ner sig vilket möjliggör att personal kan avdelas för att genomföra ett telefonsamtal mellan en anhållen och hans försvarsadvokat. Arrestvakten ringer då upp det av AA uppgivna numret i syfte att han ska få tala med sin klient, men utan att få något svar. Efter ytterligare två timmar kontaktar den frihetsberövade klienten arrestvakten och ber att få komma i kontakt med sin advokat och lämnar över ett visitkort. Detta innehåller namn och telefonnummer på en annan advokat (DD), som tidigare varit förordnad som försvarare. När denne kontaktas av arrestvakten visar det sig att DD känner till mobilnumret till AA. Arrestvakten söker därefter kontakt med AA på mobilnumret tre gånger utan att få svar. Det finns ingen röstbrevlåda kopplad till mobilnumret varför inget meddelande kan lämnas.

Polisområdets bedömning och åtgärd

Inledningsvis konstaterar polisområdet att arresten Davidshall är tillräckligt utrustad för att tillgodose lagstiftarens krav på rätten till kontakt mellan en anhållen och dennes ombud. Polisområdet bedömer att den tillgängliga personalresursen inom arrestverksamheten är tillräcklig för att säkerställa frihetsberövades rätt till samtal i enrum med sina försvarare.

Att det av AA angivna telefonsamtalet på förmiddagen skulle ha ägt rum går inte att bekräfta genom annan uppgift än AA:s egen. Frågor som rör kontakter mellan intagna och deras försvarare är något som normalt dokumenteras i akten. I detta fall har Polisområdet dock ingen anledning att ifrågasätta AA:s uppgift, och ser det därför som en brist i hanteringen att kontakt inte etableras redan då och att dokumentation inte skedde.

När det gäller samtalet vid 16.00-tiden anser vi att den uteblivna kontakten med klienten inte bör föranleda kritik eftersom arrestvakten får anses ha gjort vad han kan för att få telefonsamtalet till stånd när det var möjligt och lämpligt.

Har en kontakt mellan ombud och klient nekats har ett fel begåtts i polisområdets hantering av en viktig rättighet för frihetsberövade. För att säkerställa att den ovillkorliga rätten för en anhållen att få prata med sitt ombud respekteras, har en sektionsorder daterad 29 juni 2012 beslutats, vilken tydliggör att ansvaret för frågor som rör kontakter mellan intagna i arresten och deras ombud ligger på stationsbefäl eller högre chef.

Polismyndigheten anslöt sig till den bedömning som Polisområde Malmö gjort.

Advokaten AA kommenterade polismyndighetens yttrande och anförde att beskeden från arrestvakterna var klara både före lunch den aktuella dagen och vid 16-tiden; skulle någon kontakt mellan honom och BB äga rum så fick det ske vid ett personligt besök. Något erbjudande om att bli uppringd när arbetssituationen lugnat ner sig lämnades aldrig från arrestvakternas sida. Det är riktigt att det inte finns någon möjlighet att lämna meddelande på advokatkontorets telefonsvarare. När det däremot gäller AA:s egen mobiltelefon finns en röstbrevlåda kopplad till denna. Något meddelande från arresten lämnades aldrig.

Rättslig reglering

Enligt 21 kap. 9 § rättegångsbalken får den som är försvarare för en anhållen eller häktad person inte förvägras att sammanträffa med denne. Av samma paragraf framgår vidare att en offentlig försvarare har en ovillkorlig rätt få tala med den anhållne eller häktade i enrum.

Av 3 kap. 4 och 5 §§ häkteslagen (2010:611) framgår att en intagen får stå i förbindelse med en annan person genom elektronisk kommunikation – dvs. bl.a. per telefon – i den utsträckning det lämpligen kan ske och att elektronisk kommunikation mellan en intagen och hans eller hennes offentliga försvarare inte får avlyssnas.

Bedömning

Genom telefonsamtal till polismyndighetens arrest sökte AA telefonkontakt med BB vid två tillfällen den aktuella dagen. De besked AA fick från arrestpersonalen hade innebörden att någon telefonkontakt inte kunde ordnas, vilket synes ha berott på arbetsbelastningen hos arrestvakterna.

Det är givet att arbetsbelastningen hos personalen kan påverka hur snabbt en kontakt mellan en intagen och dennes försvarare kan ordnas. Det är dock av grundläggande betydelse att den som är frihetsberövad får möjlighet att komma i kontakt med sin offentliga försvarare inom kort tid från begäran. Jag noterar att polismyndigheten har vidtagit åtgärder för att tydliggöra ansvaret inom myndigheten för frågor som rör kontakten mellan frihetsberövade och deras ombud. Myndigheten kan dock inte undgå kritik för de brister som förekommit i detta fall.